

ΑΛ

ΛΑ

→ ΖΩ

Το ημερολόγιο της σποράς

Σελίδα

Μια σπορά
κι έναν καιρό...

από τη βιβλιοθήκη ↔
στη φύση

- Εισαγωγή
- Αφόρμηση
- Ιστορική αναδρομή καιρικής πρόγνωσης
- Παρατήρηση της φύσης
- Σπορά και μερομήνια

Σελίδα

Μια σπορά κι έναν καιρό... από τη βιβλιοθήκη ↔ στη φύση

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξη

- ③ Καλή υγεία και ευημερία
- ④ Ποιοτική εκπαίδευση
- ①③ Δράση για το κλίμα

Σκοπός:

Να αναλογιστούν τα παιδιά την αναγκαιότητα και τη χρησιμότητα της πρόβλεψης του καιρού για τους ανθρώπους και να γνωρίσουν τα μερομήνια και τις εμπειρικές μεθόδους παρατήρησης της φύσης για την καιρική πρόγνωση

📌 **Παιδαγωγικοί στόχοι: Τα παιδιά**
θα μελετήσουν την ιστορική αναδρομή της καιρικής πρόγνωσης

θα μάθουν πληροφορίες για τον τρόπο παρατήρησης της φύσης ως πηγή πληροφοριών για καιρικές προγνώσεις

θα γνωρίσουν τα μερομήνια και τον τρόπο ερμηνείας τους

θα παρατηρήσουν τα καιρικά φαινόμενα και θα καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους

📌 **Προσδοκώμενες δεξιότητες:**

Να αναπτυχθεί η παρατηρητικότητα των παιδιών

Να εξαγάγουν συμπεράσματα από τις καιρικές παρατηρήσεις

Να τεκμηριώσουν την επιχειρηματολογία τους με έγκυρα δεδομένα

Να εξοικειωθούν με τα καιρικά σύμβολα

Προτεινόμενη βιβλιογραφία και βίντεο:

— Βέλθους, Μ. (2013). Ο βάτραχος είναι ήρωας. Πατάκης.

— Γιάνσον, Τ. (2013). Καλοκαιρινή μπόρα. Πατάκης.

— Γκαλφάρ, Κ. (2010). Ο πρίγκιπας των νεφών. Καλέντης.

— Ζαραμπούκα, Σ. (2015). Μυθολογία 4. Πατάκης.

— Ζιρέρ, Ζ. (2006). Η προφητεία των βατράχων. Μεταίχμιο.

— Ιεροπούλου, Ε. (2008). Ένα παιδί παίζει με τα σύννεφα. Μεταίχμιο.

— Κύρδη, Κ. (2016). Πλούτυνας και Περσεφόνη. Μεταίχμιο.

— Μανδηλαράς, Φ. (2012). Ιστορίες από το περιβάλλον των τεσσάρων εποχών. Πατάκης.

— Μανδηλαράς, Φ. (2001). Ο Διόνυσος και η Περπερούνα. Φυτράκης.

— Μάντελ, Μ. (1998). Απλά πειράματα μετεωρολογίας με υλικά καθημερινής χρήσης. Πατάκης.

— Μιχαηλίδου - Καδή, Μ. (2017). Περιμένοντας τη βροχή. Καλέντης.

— Μπάρκλεμ, Τ. (1997). Φθινοπωρινή ιστορία. Καστανιώτης.

— Ρούσσο, Τ. (2005). Ένα σύννεφο που τό'λεγαν Κοσμά. Καστανιώτης.

— Baker-Smith, G. (2020). Ο ρυθμός της βροχής. Ίκαρος. Διαθέσιμο [εδώ](#)

— Biddulph, R. (2015). Φύσηξε αεράκι. Παπαδόπουλος.

— Butler, C. (2008). Μια βροχερή μέρα. Κόκκινη κλωστή δεμένη.

— Mack, L. (2005). Καιρός/Ανακαλύψτε ένα θαυμάσιο κόσμο!. Πατάκης.

— Maynard, C. (2006). Πειράματα στον κήπο. Σαββάλας.

— Usher, S. (2018). Βροχή. Ψυχογιός.

— Usher, S. (2018). Χιόνι. Ψυχογιός.

— Walker, T. (2003). Ο καιρός/ Φτιάχνω τον δικό μου μετεωρολογικό σταθμό. Σαββάλας.

▲ Thunderstorms 101/ National Geographic. Διαθέσιμο [εδώ](#)

Σελίδα

Εισαγωγή

Από τα πολύ παλιά χρόνια, για να σπείρει ο άνθρωπος τη γη χρειαζόταν τον κατάλληλο καιρό που θα ευνοούσε την ανάπτυξη υγιών και καρπερών φυτών. Για να προετοιμαστεί για τις μελλοντικές καιρικές συνθήκες παρατηρούσε την φύση, τη θάλασσα, τον ουρανό και τις αντιδράσεις των ζώων για να προβλέψει τον καιρό των επόμενων ημερών ή και μηνών. Το χρώμα του ουρανού, ο τρόπος που δύνει ο ήλιος, το χαμηλό πέταγμα των πουλιών ή το λάλημα του πετεινού ήταν ικανά να προμηνύσουν βροχή, κρύο ή πολύ ζεστές μέρες.

Οι προβλέψεις αφορούσαν στις επόμενες ώρες ή μέρες. Ο Αύγουστος, όμως, ήταν ένα μήνας ξεχωριστός! Οι δώδεκα πρώτες ημέρες της νέας σελήνης του “μαρτυρούσαν” τον καιρό ολόκληρου του έτους. Κάθε μέρα παρατήρησης αντιστοιχούσε σε έναν μήνα του χρόνου, γι’αυτό οι μέρες αυτές ονομάστηκαν “ημερομήνια” ή “μερομήνια”.

Πόσο γνώριμα είναι σε εμάς αυτά τα σημάδια και πώς η ζωή του ανθρώπου εξαρτάται από την φύση; Ένα εργαστήριο διαρκείας που θα μας δώσει τις απαντήσεις που χρειαζόμαστε για το δικό μας ημερολόγιο της σποράς ...

Αφόρμηση

[...]Οι άνθρωποι ήταν σε απελπισία. Τίποτα δε φύτρωνε, τίποτα που να μπορεί να θρέψει τους ίδιους και τα ζώα. Η Δήμητρα, η θεά που έκανε τους σπόρους να φυτρώνουν και τα δέντρα να καρπίζουν, δε νοιαζόταν πια για τη δουλειά της. Αφού της πήραν την κόρη της, κι εκείνη δε θα αφήνε τη γη να ξαναζωντανέψει....

Πλούτωνα και Περσεφόνη
Καλλιόπη Κύρδη

[...]Μόλις η Δήμητρα αγκάλιασε την Κόρη, λουλούδια βλάστησαν από το χαμόγελό της, τα δέντρα γέμισαν καρπούς από τη χαρά της. Η φύση αναστήθηκε. Η άνοιξη ήρθε....

[...]Η θλίψη της Δήμητρας χειμώνασε ξανά τη γη. Άφησε όμως μια μικρή ελπίδα, τα σποράκια μέσα στο χώμα που περίμεναν υπομονετικά την επιστροφή της Περσεφόνης, το πρώτο της χαμόγελο στο φως, ηλιαχτίδα για να βλαστήσουν και να γίνουν λουλούδια, στάρι, δέντρα...

Γιατί η Περσεφόνη μέχρι σήμερα μοιράζει τον καιρό της ανάμεσα στη γη και τον Κάτω Κόσμο, φέρνοντας κάθε χρόνο την άνοιξη.

Σελίδα

Αφόρμηση

Δροσούλα Περπερούνα μας,
Όμορφη ομορφούλα μας,
Δώσε βροχή βασιλική, βροχή γλυκιά ποτιστική,
Να δω σιτάρια πάλι να γεννιούνται,
Λουλούδια και φυτά να ξεπετιούνται...

Ο Διόνυσος και η Περπερούνα.
Μανδηλαράς, Φ.

Σε λίγο, η πομπή, με την Περπερούνα στεφανωμένη με όλα τα αγριολούλουδα του αγρού, ξεκίνησε να κάνει το γύρο του οικισμού και να περάσει μπροστά από όλα τα σπίτια, για να φέρει την καλή σοδειά.

Ιστορική αναδρομή καιρικής πρόγνωσης

Το ενδιαφέρον του ανθρώπου για τον καιρό είναι αρκετά παλιό και αρχαίοι λαοί όπως οι Ινδοί, οι Αιγύπτιοι και οι Βαβυλώνιοι παρατηρούσαν τα διάφορα φαινόμενα και έκαναν καιρικές προβλέψεις. Στηριζόμενοι στους αστέρες προέβλεπαν τον καιρό, κάτι που ήταν χρήσιμο για τις κύριες τότε ασχολίες τους, τη γεωργία και την κτηνοτροφία.

Τον 5ο αιώνα π.Χ. οι Έλληνες συνέχισαν τις προσπάθειες των λαών αυτών και έθεσαν τα θεμέλια της μετεωρολογίας. Ο όρος "μετεωρολογία" προέρχεται από την αρχαία Ελληνική λέξη "μετέωρον", με την οποία χαρακτηριζόταν κάθε αντικείμενο που αιωρείται στην ατμόσφαιρα, όπως τα σύννεφα, οι σταγόνες βροχής, το χαλάζι κλπ. Για τους Αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους, η μετεωρολογία μάλιστα δεν αποτελούσε ξεχωριστή επιστήμη, αλλά συνδεόταν στενά με την Αστρονομία.

Ο Αριστοτέλης, γύρω στο 350 π.Χ., δημοσίευσε 4 βιβλία που τα ονόμασε "Μετεωρολογικά". Σ' αυτό το μεγάλο έργο, συνέλεξε όλες τις γνωστές τότε παρατηρήσεις - γνώσεις όχι μόνο για τον καιρό αλλά και για την θάλασσα και τον Ουρανό. Επίσης ο Θεόφραστος, μαθητής του Αριστοτέλη, έγραψε το βιβλίο "Περί Σημείων" που ήταν ένας συνδυασμός της τότε επιστήμης και της παράδοσης. Περιείχε πολλούς κανόνες για την πρόγνωση του καιρού, καθώς και μερικές ενδείξεις που τότε πίστευαν ότι μπορούσαν να φανερώσουν πώς θα είναι ο καιρός το επόμενο έτος ή και ακόμα πιο μετά. Τότε μάλλον ξεκίνησε η παρατήρηση των 12 πρώτων ημερών της νέας σελήνης του Αυγούστου, δηλαδή των μερομηνίων, καθώς οι μελετητές θεώρησαν πως οι ημέρες αυτές είναι ενδεικτικές για τον καιρό των επόμενων μηνών.

Το πρώτο βήμα για την εξέλιξη της Μετεωρο-

λογίας πραγματοποιήθηκε με την ανακάλυψη δύο οργάνων, του βαρόμετρου, και του θερμομέτρου. Αν και η αρχική σύλληψη της ιδέας και των δύο αυτών εφευρέσεων οφείλεται στον Γαλιλαίο, το μεν βαρόμετρο κατασκευάστηκε πρώτη φορά από τον Τορικήλι, το 1643, το δε θερμομέτρο, στη μορφή με την οποία είναι γνωστό και σήμερα από τον Κέλσιο, το 1742. Από το 1855 και μετά, άρχισαν να ιδρύονται οι πρώτες Μετεωρολογικές υπηρεσίες στον κόσμο, πρώτα στην Γαλλία και μετά στις Η.Π.Α., την Αγγλία, και την Ολλανδία. Η δημιουργία μετεωρολογικών υπηρεσιών στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης συνεχίστηκε κατά τις επόμενες δεκαετίες, όμως για την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών αυτών το 1878 ιδρύθηκε ο διεθνής Μετεωρολογικός Οργανισμός, ο οποίος από το 1950 μετονομάστηκε σε "Παγκόσμιο Μετεωρολογικό Οργανισμό" (W.M.O.).

Στα τέλη της δεκαετίας του 1930, οι μετεωρολογικοί σταθμοί άρχισαν να πραγματοποιούν σταδιακά καθημερινές μετρήσεις, οι οποίες, μαζί με την γρήγορη εξέλιξη των σύγχρονων τεχνικών μέσων για παρατηρήσεις, συνέβαλαν στην γρήγορη εξέλιξη των μετεωρολογικών γνώσεων.

Παρά την πρόοδο όμως αυτή, οι κάτοικοι της υπαίθρου που δεν είχαν πρόσβαση στις γνώσεις αυτές συνέχισαν να παρατηρούν την φύση για πολλά χρόνια. Τα μερομηνία παρέμειναν σε τοπικό επίπεδο για να βοηθούν τους αγρότες στις εργασίες τους, ώστε να μπορούν να προετοιμάζονται για τα ακραία καιρικά φαινόμενα και να μειώνουν τις ζημιές που τους προκαλούσαν αυτά.

Σελίδα

Παρατήρηση της φύσης

[...]“- Ακούστε με, παιδιά, συνέχισε με επίσημο ύφος η ηλικιωμένη βατραχίνα. Έχω να σας πω κάτι πολύ σημαντικό! Πρόκειται να γίνει μια φοβερή καταστροφή! Δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία: θα βρέξει επί σαράντα μέρες και σαράντα νύχτες χωρίς σταματημό και το νερό θα σκεπάσει τα πάντα! Θα γίνει ένας νέος κατακλυσμός!”[...]

Η προφητεία των
βατράχων
Ζακ-Ρεμί Ζιρέρ

[...]“Τι να σου πω, δεν έχω ιδέα! Εμείς είμαστε απλά βατράχια! Διαθέτουμε κάποιες γνώσεις για τον καιρό, αλλά τίποτα παραπάνω! Από εκεί και πέρα είναι δικό σας θέμα!”[...]

[...]“Ακριβώς προτού φτάσουμε στην αυλή του κτήματος νιώσαμε ξαφνικά μια ανησυχητική δόνηση. Η ατμόσφαιρα άλλαξε από τη μια στιγμή στην άλλη. Το σκυλί άρχισε να στριφογυρίζει σαν τρελό, τα γουρούνια έτρεμαν νευρικά, ακόμα και οι μέλισσες έτρεχαν σπρώχνοντας η μία την άλλη, για να μπουν στο εσωτερικό της κυψέλης... Ήταν παράξενο, τρομακτικό. Μήπως άρχιζαν ήδη να συμβαίνουν όσα είχαν προβλέψει τα βατράχια;”[...]

Η ζωή στην ύπαιθρο, ήταν πολύ σκληρή για τους ανθρώπους πριν κάποια χρόνια. Η σοδειά τους και στη γεωργία, αλλά και στην κτηνοτροφία, που από αυτήν εξαρτιόταν και η ύπαρξη τους, ήταν έρμαιο των καιρικών συνθηκών. Όπως είπαμε, η επιστήμη της μετεωρολογίας και τα μέσα της άργησαν να εμφανιστούν και όταν τελικά άρχισαν να καθιερώνονται και να γίνονται όλο και πιο ακριβή, οι προβλέψεις

της δεν έφταναν ακόμη σε όλους. Χωρίς αυτή λοιπόν, οι άνθρωποι παρατηρούσαν τη φύση και το ζωικό βασίλειο για να προγραμματίσουν τις δραστηριότητές τους που επηρεάζονταν από τον καιρό. Η παρατήρηση του Ήλιου, του ουρανού, της Πούλιας, του φεγγαριού και των ζώων οδήγησε σε χρήσιμα συμπεράσματα και έγινε πολύτιμη λαϊκή σοφία, που φτάνει μέχρι τις μέρες μας.

- Όταν ο ήλιος ανατέλλει λαμπρός, η μέρα θα είναι αίθρια.
- Ήλιος που δύει σε κόκκινο ουρανό, προμηνύει άνεμο.
- Ήλιος που δύει με σύννεφα παχιά και χαλκόχρωμα προς το μέρος της Ανατολής, προμηνύει βροχή.
- Όταν γύρω απ' τον ήλιο υπάρχει μαύρος κύκλος αρκετά φαρδύς, έρχεται θύελλα.
- Ήλιος που ανατέλλει ή δύει ζεστός με κόκκινες ακτίνες προμηνύει πολυήμερους ανέμους.
- Όταν μετά από μια βροχερή ημέρα μαυριδερά σύννεφα καλύπτουν τον ήλιο στην δύση του και οι ακτίνες του σκορπίζονται άτακτα γύρω απ' τα σύννεφα, θα βρέξει και την επομένη.

Σελίδα

Παρατήρηση της φύσης

Ουρανός

- Όταν πριν απ' την ανατολή του ήλιου ο ουρανός είναι κόκκινος και χάνει το χρώμα αυτό, όταν ανατείλει ο ήλιος, θα βρέξει.
- Όταν στη δύση του ήλιου είναι ροζ, προμηνύει καλοκαιρία.
- Όταν στην δύση του ήλιου είναι σκοτεινός και θολός, προμηνύει άνεμο.
- Όταν στη δύση του ηλίου είναι βαθυκόκκινος, προμηνύει ανεμόβροχο.
- Όταν σε μια ζεστή μέρα μαυρίσει προς την ανατολή ή τη δύση του ήλιου, έρχεται άνεμος.

Πούλια

- Η ανατολή της (τέλος Μαΐου) δηλώνει αρχή καλοκαιριού.
- Η δύση της (πρώτο 15ήμερο Νοεμβρίου) αρχή χειμώνα.
- Τον καιρό που κάνει, όταν δύνει, θα τον κάνει επί σαράντα μέρες.

Φεγγάρι

- Φεγγάρι θαμπό και με άκρες όχι ευκρινείς αλλά στρογγυλεμένες προμηνύει βροχή.
- Όταν το φεγγάρι αποβραδís περιβάλλεται από έντονα θαμπό κύκλο, την επομένη θα έχει πυκνή συννεφιά ή θα βρέξει.
- Όταν το φεγγάρι την άνοιξη έχει χρώμα πυρόξανθο, οι παγετοί είναι πιθανοί τη νύχτα.
- Φεγγάρι κόκκινο προμηνύει κακή σοδειά.
- Όταν υπάρχουν μαύρες κηλίδες, θα βρέξει.
- Όπως θα ανατείλει το νέο φεγγάρι, έτσι (με τέτοιο καιρό) θα πάει όλος ο σεληνιακός μήνας.
- Όταν το νέο φεγγάρι γέρνει προς τα πίσω, θα επικρατήσουν νοτιάδες. Όταν προς τα εμπρός, βοριάδες.

Ζώα

- Κόκκορας που λαλεί πρόωρα προλέγει αλλαγή καιρού.
- Σκάρισμα μηρμηγκοφωλιάς σε λιακάδες το φθινόπωρο, προμηνάει πολυήμερη βαρυχειμωνιά.
- Όταν τα χελιδόνια πετούν χαμηλά θα βρέξει.
- Όταν σκούζει ο Γούβης για νερό, θα βρέξει κι όταν σκούζει η Κουκουβάγια θα έχουμε ξέρα.
- Όταν τσιμπάνε οι μύγες θα βρέξει.
- Αν εμφανισθούν πρόωρα αποδημητικά πουλιά, σημαίνει ότι θα έχουμε βαρυχειμωνιά.

Σελίδα

Σπορά και
μερομήνια

“Άς πάρουμε όμως την ιστορία απ’την αρχή. Πέρσι το καλοκαίρι λοιπόν, εκεί που τα στάρια, τα κριθάρια και τα καλαμπόκια ήταν έτοιμα για θέρισμα... εκεί που οι ντομάτες και τ’άλλα λαχανικά μεγάλωναν και ωρίμαζαν σιγά σιγά...εκεί που ντενεκεδάκια δούλευαν τραγουδώντας στα χωράφια τους...εκεί... έγινε η καταστροφή! Η πιο μεγάλη καταστροφή που γνώρισε ποτέ η Ντενεκεδούπολη!

...“Ήταν , που λέτε, μεσημέρι, ο ήλιος έκαιγε, αλλά κάτι σύννεφα άρχισαν να ’ρχονται απ’το βορρά. Σε λίγη ώρα είχε μαυρίσει όλος ο ουρανός...Ένα αεράκι άρχισε να φυσά... Τα σύννεφα, πυκνά και μαύρα, λες κι ακουμπούσαν τα δέντρα και τ’ανάγκαζαν να σκύψουν στη γη...Ο αέρας δυνάμωνε και σε λίγο άρχισαν οι αστραπές και οι βροντές...και το χαλάζι... μεγάλο σαν καρύδι...

Το χαλάζι είναι που έκανε τη μεγαλύτερη ζημιά. Τα στάρια και τα κριθάρια τα τσάκισε, τα ’σπασε κάτω στο χώμα. Τις ντομάτες, τις πιπεριές και τ’άλλα ζαρζαβατικά τα κατέστρεψε. Το ίδιο και τα φρούτα. Μικρά κι άγουρα ακόμα, τα τίναξε απ’τα κλαριά. Δεν έμεινε όρθιο τίποτα!...Τίποτα!...”

Η σπορά της γης την κατάλληλη περίοδο του χρόνου είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση της καλύτερης συγκομιδής. Δεν είναι λίγες οι φορές που οι αγρότες είδαν τον κόπο τους να χαραμίζεται και την οικονομία της οικογένειάς τους να καταστρέφεται εξαιτίας μιας έντονης κακοκαιρίας που διέλυσε τις καλλιέργειές τους. Έπρεπε λοιπόν, οι άνθρωποι της υπαίθρου, από τα πολύ παλιά χρόνια, να βρουν κάποιο τρόπο να μπορούν να έχουν μια πληροφορία για το τι τους περιμένει από τον καιρό όχι μόνο των επόμενων ημερών αλλά του ερχόμενου έτους. Όπως είπαμε, οι μέρες του Αυγούστου, τα λεγόμενα “ημερομήνια”, τους βοηθούσαν στην πρόβλεψη αυτή.

Τα ημερομήνια είναι μια πανάρχαια μέθοδος και έχουν αποδειχθεί διαχρονικά σημαντικό εργαλείο για την παρατήρηση του καιρού. Όσοι γνωρίζουν, παρατηρούν τον καιρό των δώδεκα πρώτων ημερών της όγδοης νέας σελήνης του έτους, που είναι η νέα σελήνη του Αυγούστου. Οι μέρες που γίνεται η πρόβλεψη παίρνουν το όνομά τους από τις λέξεις “μέρα” και “μήνας” γιατί σε κάθε μέρα απ’ αυτές, αντιστοιχεί ένα πλήρης κύκλος του φεγγαριού (γέμιση και χάση) ή αλλιώς ένας μήνας. Η πρώτη ημέρα μάς δείχνει τι καιρό θα κάνει τον ερχόμενο Αύγουστο, η δεύτερη τον καιρό του Σεπτεμβρίου, η τρίτη του Οκτωβρίου κ.ο.κ.

Αξίζει να γνωρίζουμε πως ο Αύγουστος θεωρείται η αρχή του χειμώνα, γι’ αυτό στον μήνα αυτό εντοπιζόταν η πρόγνωση του καιρού.

Ο κύριος Ουλτραμέρ
Ευγενία Φακίνου

Σελίδα

Σπορά και
μερομήνια

Οι άνθρωποι πίστευαν ότι ο Θεός έδωσε τα μερομήνια σαν σημάδια του καιρού και εμφύτευσε νου και γνώση στους ανθρώπους για να μπορούν να τα διαβάσουν ώστε να προγραμματίζουν και να σχεδιάζουν το επόμενο καλλιεργητικό έτος. Ένα μήνα περίπου μετά τα μερομήνια, άρχιζε το έτος της σποράς. Κάθε χρόνο η καλλιεργητική περίοδος άρχιζε και τέλειωνε την ημέρα που γιορτάζεται η Ύψωση του Τιμίου Σταυρού (14 Σεπτεμβρίου). Οι αγρότες εφόσον παρατηρούσαν τα μερομήνια, στην διάρκεια του ενός μηνός περίπου σχεδίαζαν τις εργασίες τους, ανάλογα με τον καιρό που προέβλεπαν και ανέμεναν. Αν ο καιρός για το έτος προβλεπόταν καλός, νοίκιαζαν μεγαλύτερες εκτάσεις για να σπείρουν περισσότερο.

Στην ελληνική μυθολογία η εξήγηση για την καλή σοδειά ανάλογα με το έτος και τον καιρό, δόθηκε μέσω του μύθου του Πλούτωνα και της Περσεφόνης, κόρη της προστάτιδας της γεωργίας, της θεάς Δήμητρας.

Τα μερομήνια δεν περιγράφονται, είναι θέμα αντίληψης, πρακτικής και πείρας και όχι θεωρίας, σύμφωνα με τους “ειδικούς”. Μπορεί αρκετοί άνθρωποι να παρατηρούν το ίδιο πράγμα αλλά να έχουν διαφορετικές αντιλήψεις και οι προβλέψεις τους να μην ταυτίζονται. Η διαφορά δεν θα είναι πολύ μεγάλη, μα η πρόβλεψη του καθενός μπορεί να μη συμπέσει ακριβώς με κάποιου άλλου ως προς την ένταση του φαινομένου. Οι επιστήμονες μετεωρολόγοι δεν εμπιστεύονται τα σημάδια αυτά για τις προγνώσεις τους, καθώς θεωρούν πως δεν είναι δυνατή η τόσο μακροχρόνια καιρική πρόβλεψη.

Σε κάθε περίπτωση, είναι κοινά αποδεκτό πως η παρατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος μάς φέρνει πιο κοντά σε αυτό, μας εξοικειώνει με τα στοιχεία του και μας κάνει να το σεβόμαστε λίγο περισσότερο. Έτσι και ο άνθρωπος που νοιάζεται για τη φύση και την μελετά, αισθάνεται διαχρονικά ιδιαίτερη ικανοποίηση όταν διαπιστώνει πως εκείνη του ανταποδίδει την αγάπη του με το να του επιστεύεται τα μυστικά της.

